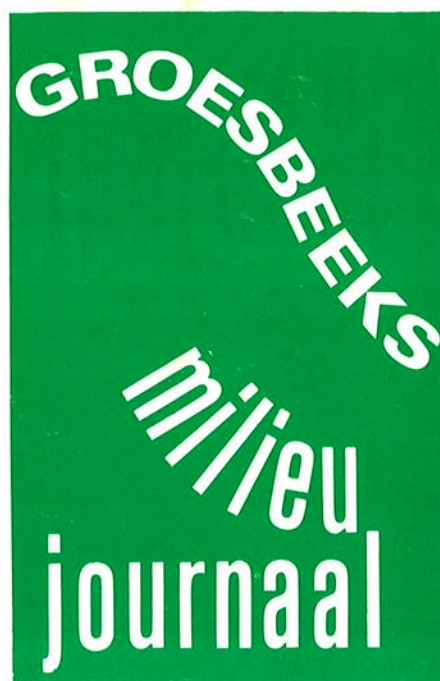

Werkgroep Milieubeheer Groesbeek 25 jaar

met oa.:

- * Interview met de oprichters
- * diverse terugblikken
- * Idee tot het maken van het Internationaal Natuurpark Stuwwal Nijmegen - Kleef
- * Milieu Rondom

1997-91

kennismakingsprijs f 3,-

Inhoud

Verschijningsdatum december 1997

Voorwoord van de redactie	1
De oprichters aan het woord een interview door Henny Brinkhof	2
Werkgroep Milieubeheer Groesbeek 25 jaar door Jo de Valk	5
Milieu Rondom. Door Willemijn van Rooij	6
Internationaal Natuurpark Stuwwal Nijmegen - Kleef door Henny Brinkhof	8
Ingezonden brief van Jan Meesters	14
Natuurgedicht	15
Wie kent Groesbeek	16
25 jaar WMG = 25 jaar jeugdnatuureducatie door Henk Klaassen	17
Weet je weetje door Jeske de Bekker	18

Het Groesbeeks Milieu-journaal is een uitgave van de Werkgroep Milieu-beheer Groesbeek en verschijnt driemaande-lijks. kosten: minimaal f20,- per jaar. Opgave bij het secretariaat.

REDACTIE

Henny Brinkhof

MEDEWERKERS

Jeske de Bekker
Ad Gerrits
Henk Klaassen
Willemijn van Rooij
Jo de Valk
Adri Versluis

SECRETARIAAT

Postbus 26
6560 AA Groesbeek
tel. 08891-75710
gironr. 52.75.384
bankrek. 1174.42305

DRUK

Werkenrode, Groesbeek

OMSLAG

Joep de Bekker

Voorwoord

Bijna 25 jaar geleden werd de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek opgericht. In die tijd begonnen zich veel mensen zich ongerust te maken over de teloorgang van de Nederlandse natuur, de toenemende milieuvervuiling en de verkwisting van eindige grondstoffen. Tijdens de oprichting werd al gezegd dat ons doel was onszelf overbodig te maken: d.w.z dat de milieuproblemen dan opgelost waren.

In die 25 jaar is er op natuur en milieugebied veel gebeurd. Er heeft zich een zekere mentaliteitsverandering voltrokken in de hoofden van velen: natuur heeft waarde gekregen; de ernst van milieuproblemen wordt onderkend. Er is het één en ander gebeurd. De industrie is schoner geworden. Producten zijn minder vervuilend geworden: denk maar aan wasmiddelen. Er zijn overal waterzuiveringsinstallaties gebouwd. Onze rivieren zijn schoner geworden. Zeer giftige bestrijdingsmiddelen, zoals het beruchte DDT en paration zijn verboden. Helaas is het gebruik van veel andere bestrijdingsmiddelen nog lang niet verboden. Natuur heeft een dusdanig draagvlak gekregen, dat niet alleen maar volstaan wordt met behouden van de resten natuur die we nog over hebben, maar dat er ook gebieden komen, waar zich nieuwe natuur mag gaan ontwikkelen.

Naast deze ongetwijfeld positieve zaken, die overigens nog niet afgerond zijn, maar continue veel aandacht en geld vragen, zijn er veel problemen niet opgelost en alleen maar groter geworden en zijn, en er nieuwe bijgekomen.

Tot de groeiers hoort de uitstoot van kooldioxide. Het klimaat verandert er door. De consequenties daarvan kunnen enorm zijn voor de natuur, de landbouw en voor mensen die aan zee wonen. Het aantal gifbelten is de afgelopen 25 jaar dramatisch gegroeid. Sanering kost vele tientallen miljarden gulden.

De plotselinge verzuring van de bossen, heiden en plassen. Hoewel dit probleem al eerder bekend was uit de Scandinavische landen, waar meren verzuurden en biologen al jaren wisten dat korstmossen door zure regen al meer dan 100 jaar geleden verdwenen, is verzuring een acuut probleem geworden toen bomen massaal ziek werden, heiden vergraste en poelen verzuurden. Ook aan Groesbeek is deze plaag niet voorbij gegaan.

Dat geldt ook voor lawaai en licht. Nergens is het meer stil en er wordt 's nachts zoveel verlicht, dat je alleen nog maar de meest heldere sterren kunt zien.

De afbraak van de natuur groeit ook nog, zij het minder snel. Ondanks de vorming van nieuwe natuur, neemt de totaal hoeveelheid natuur in Nederland nog steeds af.

Wat tenslotte ook nog steeds groeit is de economie. Dat betekent dat ook met nog zo'n grote inspanningen op milieugebied als hergebruik en efficiënter gebruik maken van energie en grondstoffen, uiteindelijk toch de grenzen van wat ecologisch kan overschreden worden.

Nieuw was het mestprobleem. Door intensivering in de landbouw, waarbij op grote schaal voer werd geïmporteerd en aan onze snel uitdijende veestapel gevoerd werd, bleven we na export van het vlees in Nederland met de stront opgescheept zitten. Dit leidde niet alleen tot verzuring, maar ook tot vervuiling van ons grondwater en van het oppervlaktewater.

Nieuw was ook het gat in de ozonlaag. Dit probleem wordt veroorzaakt door CFK gassen, gassen die in spuitbussen en koelkasten zitten. Dat die gassen ozon afbraken was bekend, maar er werden geen maatregelen getroffen, totdat bleek dat er een enorm gat in de ozonlaag gevormd werd. Gelukkig volgden er snel acties: CFK's in spuitbussen werden wereldwijd verboden, die in koelkasten worden vervangen. Toch zal het zal nog tientallen jaren duren, voordat de effecten daarvan merkbaar worden. CFK's worden nu eenmaal maar uiterst langzaam afgebroken.

Nieuw is ook de ontdekking dat fijn stof schadelijk voor de gezondheid is. Cara-patienten wisten dat al lang.

Als we alle plussen en minnen naast elkaar zetten, lijkt het er toch op dat de milieuproblematiek de afgelopen 25 jaar misschien wel groter zijn geworden. De WMG is dus nog lang niet overbodig en waarschijnlijk zal zijn haar 50 jarig bestaan ook nog moeten vieren.

De redactie

De oprichters aan het woord

een interview

In milieujournaal 1982 nr. 30 interviewden we de oprichters van de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek: Ben Thissen, Sjef Reichgelt en Jan Norp. Nu 15 jaar later zitten de drie heren weer bij elkaar. Ze praten weer over hetzelfde onderwerp.

Het gesprek wordt al snel geanimeerd. Herinneringen van de één leiden tot aanvullingen van de ander en weer tot nieuwe herinneringen, vandaar dat het interview niet letterlijk weergegeven is, maar meer verhalend is opgeschreven.

Op 15 januari 1973 werd de WMG opgericht. Wat zijn de motieven die daaraan ten grondslag gelegen hebben?

De oprichting van de WMG kwam niet helemaal uit de lucht vallen. Ben Thissen, toentertijd nog onderwijzer op de LOM school en nu al bijna bejaard (ondanks zijn 73-jarige leeftijd voelt hij zich nog niet zo), was een fervent natuurliefhebber. Als onderwijzer had hij een groep jongeren weten te enthousiasmeren om op hun vrije zaterdag de natuur in te gaan. Gevoel voor de natuur bijbrengen was voor Ben het belangrijkste uitgangspunt.

Daarnaast had Ben, samen met Jan de Goeie (Jan Kersten) het ACJC opgericht, een actieclub voor kinderen. Het vormde de tegenhanger van het toenmalige jeugdcentrum dat een beetje ingezakt was. In de vakantie waren er activiteiten met o.a. een rondwandeling door het bos, die boswachter Derks en Sjef begeleidden. (Sjef was indertijd administrator op de scholengemeenschap).

Ben had van kinds af in de natuur rond Groesbeek rondgezworven. Die natuur was overal te vinden. Na de oorlog was de achteruitgang begonnen. Overal zag je natuur verdwijnen en dat deed pijn. Ben had wel gezien dat de Groesbeker gevoel heeft voor de natuur. Ook nu nog zie je vaak mensen in het bos samenkomen. Die natuur was er wel ter eigen nutte: je maakte bezems, heimandjes, je stroopte een konijntje, zodat je te eten had enz. Er hebben bij De Bruuk zelfs huisjes gestaan die gebouwd waren van biezen en leem. Tot in de jaren '60 gebruikte de Groesbeker op die manier de natuur. Daarna was dat afgelopen en begon ook dat gevoel voor de natuur te verdwijnen. Ben probeerde de Groesbeker zijn gevoel voor de natuur te laten behouden en vervolgens om het om te buigen naar een gevoel van verantwoordelijkheid voor de natuur en zo natuurbescherming te bevorderen.

Sjef was ook een natuurliefhebber. Hij was in Groesbeek bij De Bruuk in een boerderij gaan wonen en kende De Bruuk al gauw als zijn broekzak. Sjef zag veel misstanden in Groesbeek, zoals het afbranden van bermen dat indertijd zeer gebruikelijk was, het opblazen van kikkers e.d.

Hij had veel huisdieren en fokte ook konijnen, kippen, sierduiven. Samen met Jan Norp, Hendrik Jan Janssen, de heer Bimmel en de heren Thielens en Derksen van Staatsbosbeheer organiseerde hij in 1972 de manifestatie "Huis & Dier". Ouders en kinderen konden daar komen en informatie krijgen over de verzorging van hun huisdier. Daartoe was ook de dierenarts erbij gehaald.

Ben leerde Jan (sinds kort ook in de VUT) kennen op een tentoonstelling van het natuurbeschermingsjaar 1970 (N70), die door mensen uit het onderwijs naar Groesbeek gehaald was.

Jan was niet lang daarvoor in De Drul komen wonen. Als stedenbouwkundige zag hij dat de gemeente Groesbeek met het maken van nieuwbouwwijken met een blanco kaart begonnen was. Ze gingen dus niet uit van wat er is en hoe dat is in te passen in een wijk, maar offerden alles op. Voor Jan was dat een gruwel. Je kon toch wel oude en markante bomen als uitgangspunt gebruiken voor een bestemmingsplan en ze daarin opnemen? Daarnaast speelde er indertijd het opstellen van een nieuw bestemmingsplan "Buitengebied".

In het najaar van 1972 ging Jan naar Nijmegen, omdat hij gehoord had dat de "Stichting Werkgroep Milieubeheer voor het Stadsgewest Nijmegen" nieuwe leden zocht. Jan wilde zich bij die club aansluiten, maar kreeg te horen dat hij beter in Groesbeek een onderafdeling kon gaan oprichten.

Tijdens de manifestatie "Huis & Dier" had hij zowel Sjef als Ben leren kennen. Hij vroeg hen mee te helpen om een milieugroep in Groesbeek op te richten. Beiden zeiden meteen ja en zo kwam het dat krap twee maanden later in het gebouwtje van de ROWANS aan de Kloosterstraat de "Werkgroep Milieubeheer Groesbeek" (WMG) onder grote belangstelling werd opgericht.

Al snel werden in een boekwerkje het doel en de werkwijze van de WMG vastgesteld. Het doel luidde:

"bewaren en/of scheppen van een goede verhouding tussen natuur, woon-, werk- en leefmilieu, speciaal met betrekking tot het gebied van de gemeente Groesbeek".

Middelen:

- studie en bewaking
- voorlichting
- creatieve bijdragen

Er werden 5 verschillende afdelingen in het leven geroepen, elk met een eigen teamleider: afd. natuurbehoud door S.C. Reichgelt; afd. milieuhygiëne door S. Meilink; afd. woonmilieu door J. Norp; afd. verkeer door A. van Gelder; afd. voorlichting door W. Enserink. Coördinatieleider (voorzitter) was W. Enserink en secretaris/penningmeester was J. Norp.

De WMG was geen actiegroep die met span-doeken de straat op ging. Dat kon in die tijd niet in Groesbeek. Dat hebben we ook nooit gedaan. We zijn altijd bezig geweest met lokale zaken: De Koepel, het voorkomen van het kappen van een boom, mogelijk maken dat afgewerkte olie weer ingeleverd kon worden, het oprichten van een bomenbank, waar mensen tijdelijk bomen en struiken konden parkeren, die een ander dan weer kon gebruiken. En dan was er nog de drijffjacht in De Bruuk. In die tijd was Sjef, wegens ziekte van de beheerder S. v.d. Broek door SBB tijdelijk aangesteld om in De Bruuk te surveilleren. In die functie kwam hij te weten dat er een drijffjacht op til was. Iedereen van de WMG werd gebeld en stoorde de jacht door gewoon tussen de jagers te gaan lopen. De actie had succes; er werd bijna niets geschoten. 's Middags toen de jagers na hun lunch terugkeerden werd verdere actie afgelast, omdat de jagers en de drijvers zo kwaad waren, dat het niet meer verantwoord was voor de aktievoerders om nog door te gaan. Later is er nog overleg geweest tussen de WMG, de jagers en SBB. Besloten werd toen dat drijffjachten voortaan aangekondigd zouden worden en dat De Bruuk dan afgesloten zou worden voor publiek. Er is na dat voorval bijna 20 jaar geen drijffjacht meer geweest. Een paar jaar geleden is dat weer begonnen en nog niet zo lang geleden is er weer een drijffjacht geweest. Sjef moest overigens bij SBB nog op het matje verschijnen, omdat hij misbruik zou hebben gemaakt van zijn functie.

Een van de belangrijkste activiteiten van de WMG was natuurlijk de jaarlijkse natuurcursus voor kinderen. Die stond al vanaf het eerste jaar op het programma. Toentertijd heette dat nog "jeugdcurcus natuurbehoud". Doel in dat eerste jaar was om een soort 'natuurwachtertjes' te kweken. De kinderen zouden met hun opgedane kennis in het bos en in De Bruuk en op de 'kinderboerderij' andere kinderen moeten wijzen op hun gedrag, als dat niet door de

beugel kon. We hadden wel 300 aanmeldingen van kinderen, maar konden er maar 48 plaatsen. Als afsluiting van de cursus kregen ze een vetliederen medaille met daarop een boom-pje ingebrand.

Op latere kindercursussen verdween dat natuurwachtertjesidee en kregen kinderen ter afsluiting een oorkonde en allerlei natuurposters, natuurfolders of boeken, al naar gelang wat Sjef gedurende het jaar gratis op de kop had kunnen tikken. Meer dan 15 jaar heeft de kindercursus plaatsgevonden. Tegenwoordig is er de natuurclub De Aardhommels; de jeugdleden komen, onder de bezielende leiding van Henk Klaassen en zijn medewerkers, naar volle tevredenheid eens per twee weken bij elkaar. De WMG heeft natuurlijk ook altijd de gemeente kritisch gevolgd in haar doen en laten. In het begin viel dat niet mee, want de gemeente was toen nog 'onaantastbaar'. Kritiek werd niet in dank afgenomen. Veel wat de WMG aankaartte mislukte. De boom bij Gelria sneuvelde, bezwaren werden meestal ongegrond verklaard. Toch heeft de WMG ook wel succes gehad. Zo slaagden we erin na heel veel gezeur van onze kant om voor proef een glasbak geplaatst te krijgen. Harrie Mortiaux heeft zich daar toen enorm voor ingezet. De bak werd op het marktplein geplaatst, maar er werd maar weinig glas gebracht. Toen de bak naar de Jan de Goeie verplaatst werd, ging het echter storm lopen en werden bakken ook bij andere winkels geplaatst. Op gelijke wijze heeft de WMG de eerste aanzet gegeven voor het ophalen van Klein Chemisch Afval. Bij een door de WMG georganiseerde ophaaldag bleken mensen grote hoeveelheden opgeslagen te hebben. Ze wisten niet waar ze er mee heen moesten.

- Vinden jullie dat de betrokkenheid van de Groesbeekse bevolking wat natuur en milieu betreft sinds 1973 veranderd is?

De betrokkenheid is duidelijk toegenomen, maar dat zie je overal in het land. Ook in Groesbeek brengt men keurig het glas naar de glasbak en wordt het papier meegegeven aan de voetbalclub. Ook hier maakt men zich zorgen voor het milieu. De WMG heeft daarbij zeker haar steentje bijgedragen. Tegenwoordig wordt het ageren tegen iets ook meer geaccepteerd dan in die begintijd. Sjef constateert wel dat economische motieven de laatste jaren weer duidelijk de overhand krijgen boven milieu. Volgens Henny is dat in Groesbeek nooit anders geweest, hij kan zich op lokaal politiek niveau geen voorval in Groesbeek herinneren waar milieu boven economische belangen ging.

- De milieuproblemen van 1997 zijn niet meer dezelfde als in 1973. Het water is schoner geworden door het plaatsen van waterzuiveringsinstallaties, industriële vervuiling is verminderd. Zo heeft de elektriciteitscentrale in Nijmegen filters geplaatst op de schoorsteen, de zwaar vervuilende produktiefabriek van champignonbroed CNC in Milsbeek is verhuisd naar de Rijnmond. Aan de andere kant is er vervuiling bijgekomen. De verzuring is acuut geworden en tast bossen en heidevelden aan, we hebben het gat in en ozonlaag en het broeikas effect lijkt grote gevolgen te gaan krijgen op het klimaat. Wat is er op lokaal niveau wat jullie zorgen baart?

Ten eerste is dat de verzuring door de landbouw. Jan vindt dat de overheid in het verleden de problemen van nu mede veroorzaakt heeft door de schaalvergroting en intensivering in de landbouw te stimuleren. In wezen krijgt de boer een te lage prijs. Het probleem wordt nu afgewenteld op de boerenfamilies. Jan vindt dat door fiscale maatregelen de landbouw extensiever kan worden. Dat kan gebeuren door belasting niet op arbeid maar op milieubelasting te heffen. Deze ecotax maakt arbeid goedkoper en is gunstig voor de ontwikkeling van biologische landbouw, die arbeidsintensiever is en minder vervuילend. In Groesbeek zit er voorlopig nog geen schot in de bestrijding van verzuring, omdat de gemeente zeer scheutig is geweest met het verlenen van vergunningen. De boeren kunnen voorlopig hun uitstoot van ammoniak nog flink vergroten. Jan vindt dat 't KAN dit probleem zou moeten aanpakken. De Provincie vindt hij te log.

Ben vindt dat de afgelopen 25 jaar het lawaai enorm toegenomen is. De grootste boosdoener hierin is het autoverkeer, dat tegenwoordig een niet aflatende geluidstroom produceert. Daarnaast hebben mensen allerlei apparaten aangeschaft, die met name op zaterdag flink knetteren.

Ben vindt ook dat er veel uitzichtpunten en doorkijkjes in Groesbeek verloren gaan. Bij De Oude Molen ontsiert een grote waterglijbaan het uitzicht en ook de nieuwe Meent vindt hij te groot en daardoor te uitzichtbelemmerend. Daarnaast zijn alle gaten in Groesbeek volgebouwd, waardoor waardevolle doorkijkjes en speelveldjes voor kinderen verloren zijn gegaan. Als voorbeeld noemt hij het Mupkesveld.

Sjef vindt dat het toeristisch verkeer te zeer groeit. Hij is bang voor grootschalige recrea-

tie-projecten, zoals bij De Oude Molen. Hij is voor recreatieve voorzieningen met een kleinschalig karakter. Voorts is hij bang dat we het stedelijk uitloopgebied van 't KAN worden.

Wat de achteruitgang van de natuur aangaat: die gaat volgens het drietal nog steeds door, maar de achteruitgang is nu afgeremd. Het Groesbeeks Bos is zelfs mooier geworden. Gelukkig zijn nog meer positieve dingen te melden. Zo is De Foerpot gered en door het beheer dat de WMG daar nu uitvoert zelfs sterk vooruitgegaan. Ook de nieuwe inrichting van de groenstrook van het Herwendaal, inclusief poel en binnenkort de herinrichting van de Galgenhei zijn zeer positief. Deze projecten hebben geen negatieve economische gevolgen en zijn relatief goedkoop en daardoor gelukkig door de gemeente opgepakt. Dat zou 25 jaar geleden ondenkbaar zijn geweest.

In het buitengebied gaat de natuur nog steeds achteruit. Over het beheer van de bermen is men niet tevreden. Beheer van hooien en verschralling vindt nog te weinig plaats. De meeste bermen worden nog geklepeld. Het maaisel wordt daarbij vermalen en blijft liggen en zorgt zo voor bemesting en verrijking van de bermen. Ben geeft als voorbeeld de holle weg bij het Mupkesveld. Er was daar altijd een mooie berm met steilrand. Een deel van de steilrand is met struikjes beplant. Het deel bij de "Holverklef" raakt door klepelen steeds verder verrijgd. Toen hij daartegen protesteerde, deed de gemeente daar niets mee. Blijkbaar zien ze de waarde van dergelijke steilranden niet en kostte het ze te veel geld. Nu onderhoudt hij voor het huis (Litsenburg) het stukje steilrand zelf.

Sjef vindt het tenslotte positief dat er nu actie ondernomen gaat worden om erfbeplanting bij boerderijen mogelijk te maken. Hiertegen waren door plaatselijke milieuwetten barrières opgeworpen. Boeren mogen namelijk eenmaal geplante bomen niet meer kappen en mogen snoeihout niet verstoken. Hierdoor is het voor hen niet interessant om erfbeplanting aan te leggen. Dat kost op die manier alleen maar geld. Sjef vindt dat boeren beloofd moeten worden als ze het landschap verfraaien.

- Hebben de oprichters nog een advies voor de Werkgroep Milieubeheer Groesbeek voor de komende 25 jaar?

Het antwoord is kort en eenduidig: "Blijven inspelen op voorkomende ontwikkelingen".

Hiermee komt een einde aan een interessant interview met de oude garde.

Werkgroep Milieubeheer Groesbeek 25 jaar.

Onze werkgroep bestaat 25 jaar. Een heuglijk feit, waar we trots op mogen zijn en reden te meer om dit te vieren. Vijf en twintig jaar geleden zei een van onze oprichters eens "ik hoop dat we zo snel mogelijk overbodig zijn". Dat zijn we naar mijn mening nog steeds niet, daarvoor gebeuren er nog te veel dingen op natuur- en/of milieugebied in de gemeente Groesbeek, die onze aandacht en zorg hebben. Niet dat dit punt niet de aandacht heeft bij de ambtenaren en bestuurders van onze prachtige gemeente, maar er kan veel meer uitgehaald worden. Treffend vond ik een keer een gesprek met een vrij nieuwe ambtenaar van de gemeente, toen we het over het werk van de werkgroep hadden. Ik zei toen dat onze werkgroep de natuur en het milieu in Groesbeek behartigde, waarna de ambtenaar nogal verbaast reageerde van "dat doen wij toch ook". Daarmee wil ik maar zeggen, dat de gemeente natuur- en milieuzaken zoveel mogelijk uitvoert binnen de bestaande regels, maar daar ook niet veel van af wijkt. Ze kan veel verder gaan in haar beleid. De samenwerking met de gemeente is niet slecht, we kunnen bijna altijd over de benodigde informatie beschikken en ook praten, maar toch.

Er is in die jaren toch wel wat verandert. De milieuwetten zijn aangescherpt en ook de werkgroep is meer op allerlei plannen ook in een vooroverleg fase ingesprongen. Aanvankelijk hadden natuurbehoud, voorlichting en milieuhygiene de hoofdaandacht, later zijn we ons ook veel meer met milieubeleid gaan bezighouden. Het Groesbeeks Milieujournaal onstond en bestaat nog steeds onder de bezielende redactie van Henny Brinkhof. De Jeugdcurcus ontstond vrij vanaf het begin en ging jarenlang door, maar verdween omdat ons streven om het als een vast onderdeel in het basisonderwijs op de lagere scholen in Groesbeek in te bedden niet van de grond kwam. De jeugd natuurclub Het Aardhuis, nu Aardhommels, kwam er min of meer als vervolg op en dit loopt uitstekend mede o.a. door Henk Klaassen.

We doen ook veel meer overleg met andere groepen zoals de Werkgroep Milieubeheer voor het Stadsgewest Nijmegen, Das en Boom, de Gelderse Milieufederatie, Werkgroep Groene Grens e.a.. Ook grensoverschrijdend hebben we contacten met het Naturschutzstation Kranenburg. Maar de natuur en het milieu ook in Groesbeek zijn er toch niet altijd beter van geworden. Dit komt natuurlijk ook doordat er landelijk en over de grens van alles aan de hand is en dit heeft ook zo zijn invloed heeft in Groesbeek. Maar een voorbeeld als de jacht in de Bruuk zegt al veel. In het begin heeft de werkgroep zich daar behoorlijk druk om gemaakt en ook in de jaren er na. Toch moet je dan weer in de Gelderlander van 15 november j.l. met een grote kleurenfoto zien, dat er weer een drijfjacht is geweest op klein wild. En dan denk ik weer, hoe is het mogelijk in deze tijd in een natuurreservaat.

Het motto zal dan ook zijn "we zullen doorgaan", het blijft hard nodig. En het zal ook niet ophouden, want zoals Koen Vandepoel van de Werkgroep Milieubeheer voor het Stadsgewest Nijmegen onlangs in een interview in de Gelderlander zei naar aanleiding van de hem toegekende Natuurbeschermingsprijs van het Gelders Landschap : "Je moet telkens opnieuw beginnen ". Zo zal het ook in Groesbeek zijn, telkens zullen er nieuwe plannen komen en dat hoeven niet altijd slechte te zijn, zo is het nu ook weer niet, maar de meeste zullen niet altijd gunstig zijn voor de natuur en het milieu in Groesbeek. De planvorming van het Groesbeeks landschap is in een beslissende fase gekomen, het nieuwe Bedrijventerrein komt eraan, nieuwe woonwijken staan op de planning etc. Het betekent ook voor ons weer een hoop werk, maar het is ook belangrijk en interessant werk.

Als laatste wil ik iedereen, die in welke vorm dan ook heeft meegewerkt in al die 25 jaar van harte bedanken voor zijn/haar inzet, het heeft hoe dan ook geholpen. We gaan van de 17de januari een leuke dag maken en een gezellig feest houden, dat hebben we met zijn allen verdiend!

Tot ziens op de 17de!

!

Jo de Valk, voorzitter.

BROCHURE: WAT U MOET WETEN VAN TEKENBETEN EN VAN LYME-ZIEKTE.

De stichting samenwerkende Artsen- en Adviesorganisaties in de gezondheidszorg, de SAAG (pb 160, 1540 AD Koog a/d Zaan; tel. 075-6125598) heeft een nieuwe brochure uitgebracht over teken en de ziekte van Lyme, toegespitst op de nieuwste medische inzichten. Alles wat u te weten wilt komen over soorten teken en waar u ze kunt oplopen, of ze gevaarlijk zijn en hoe u moet handelen wanneer u er eentje ontdekt op uw lichaam, staat vermeld. Zo kunt u lezen dat de kans op een beet wordt verminderd als u zoveel mogelijk op de paden blijft, door goed sluitende kleding te dragen, het lichaam altijd te controleren op teken omdat de kans op besmetting toeneemt toe naarmate een teek langer vastzit in de huid; de datum van de beet te noteren en bij een arts ter sprake te brengen wanneer er zich later ziekteverschijnselen mochten voordoen. Bijv. wanneer er na een beet een rood plekje verschijnt ter grootte van een kwartje, dat na 1-2 weken verdwijnt, is er niets aan de hand, maar wanneer die rode plek zich uitbreidt en in het midden opheldert.

geen afstand willen doen van gebruik van gentech-soja. Aan de andere kant is er ook een witte lijst van bedrijven die het goede voorbeeld geven. Deze lijsten zijn bij Greenpeace te bestellen. tel 020-4223344.

(Natuur en Milieu, november 1997)

PROJECT BEVER-GROEN: NIEUWE AANPAK IN BODEMSANERING IN LANDELIJKE GEBIEDEN.

Bodemsaneringen komen helaas veel voor in Nederland. Rijksoverheid, provincie en gemeente gaan die sinds jaren (al dan niet) voortvarend te lijf. Omdat het meestal erg langzaam gaat en veel kost, is er door het Ministerie van VROM, en daarop in aansluiting het Ministerie van LNV een nieuwe aanpak ontwikkeld voor de sanering van bodemvervuiling in de landelijke gebieden.

Het belangrijkste doel van dit nieuwe project "BEVER-groen" is het opheffen van de stagnaties in de bodemsanering. Dit moet in de eerste plaats gaan gebeuren door de saneringen goedkoper te maken. En wel door de maatregelen te

MILIEU RONDOM

Geruststellend is wel dat in Nederland tot nu toe een percentage besmette teken is vastgesteld tussen 0 en 20 procent, van jaar tot jaar verschillend.

GENETISCH GEMANIPULEERDE SOJA.

Protest tegen gebruik van het zogenaamde "gentech-soja" werpt vruchten af. Een flink aantal fabrikanten heeft besloten af te zien van deze soort soja. Nutricia, Venco-Redband, Toblerone, Mars, McCain, Koopmans en Johma doen er niet aan mee. Andere fabrikanten, zoals Klene, zijn bezig hun product vrij te maken van deze gentech-soja. Een indirect gevolg van de productie van gentech-soja is een zeer intensief gebruik van een gevaarlijk bestrijdingsmiddel als glyfosaat, beter bekend als Round-Up.

Daarentegen zijn er bedrijven die wel gentech-soja blijven gebruiken, zoals Unilever, Albert Heijn en Verkade. Greenpeace heeft eind oktober jl. een zwarte lijst uitgebracht waar zoveel mogelijk bedrijven op staan die

gaan afstemmen op het gewenste gebruik, en dus niet meer op het "zo schoon mogelijk" gebruik. (In ambtelijke termen heet dit "zo schoon mogelijk" principe: herstel van de multifunctionaliteit.)

Verder zal ook rekening worden gehouden met de aard van de vervuiling: is die mobiel/makkelijk verplaatsbaar dan wordt deze zo goed mogelijk verwijderd, maar is deze immobiel dan wordt maar een noodzakelijk deel verwijderd.

In de tweede plaats zal de dynamiek van het marktstelsel een grotere rol spelen, door een wijziging van financiering, en om ook meer stimulansen voor investeringen in bodemsanering te creëren. Ten derde zou een dergelijke koerswijziging ook in moeten houden het integreren van de sanering in maatschappelijke processen zoals landinrichting: dit om de betrokkenheid en bijdragen van allerlei doelgroepen te stimuleren. Het Rijk wil tot het jaar 2010 structureel 125 miljoen gulden beschikbaar stellen: dit betekent een verdubbeling van de saneringscapaciteit, in behoorlijk wat minder tijd dan de 40 jaar die er oorspronkelijk voor stonden.

(Platform november 1997)

BON

Ik geef me op voor het Groesbeeks Milieujournaal:
 naam.....
 adres.....
 woon-
 plaats.....
 (U betaald met een acceptgiro of incassooverschrijvingsbewijs, die u krijgt toegezonden)

OVER HET ONDERHANDELEN OVER MILIEU-NORMEN

Versoepeling van normen en doelstellingen: hiermee staan tegenwoordig milieu en economie elkaar ongenadig naar het leven. Als voorbeeld de bodemsanering waaraan zo'n 1 miljard gulden per jaar wordt gespendeerd, in een tempo dat nog zeker 100 jaar in beslag neemt, wil de nederlandse bodem weer helemaal schoon zijn... Minister de Boer formuleerde deze zomer een kabinetsstandpunt Vernieuwing Bodemsaneringsbeleid waarin het saneer-tempo sneller moet: de eis van "multifunctionaliteit" zal moeten verdwijnen. De bodem hoeft zover gereinigd te worden tot ie geschikt is voor het bedoelde gebruik. Volgens andere betrokkenen (van de cie. Welschen en cie. evaluatie wet milieubeheer) is een soepeler gebruik van normen niet perse een oplossing om sneller te kunnen werken. De huidige wet bodembescherming biedt ook allerlei mogelijkheden die praktisch benutbaar zijn, maar echter niet door iedereen worden herkend. Bureaucratische en onduidelijke procedures maken dat degene die het bodemprobleem heeft, te weinig centraal staat in het beleid, bijv. doordat de overheid pas na lang aandringen mee wil financieren bij saneringen. Het grote risico van de nieuwe beleidslijn is dat er te grote bodemvervuiling in de grond blijft zitten, waarbij de eigenaar van de grond in de toekomst verantwoordelijk blijft voor sanering, wanneer de bestemming zou wijzi-

gen.
 Het motief voor de koerswijziging van minister de Boer is te wijten aan een streven van VROM naar "marktwerking, deregulering en wetgevingskwaliteit": de formule MDW. De markt dient hier vooral om maatwerk mogelijk te maken. De overheid verlaat dus vaker de oude aanpak van landelijk geldende normen, en afhankelijk van de situatie ter plekke kunnen gemeenten onderhandelen en meer of minder vergaande normen gaan hanteren. Volgens VROM stuiten betrokkenen steeds vaker op de grenzen van de wet: "milieu en economie naderden elkaar zo dicht dat ze dreigden te botsen. De oplossing wordt gezocht op een hoger niveau: het gaat niet om de kwaliteit van het niveau, maar om de integrale kwaliteit van de leefomgeving". Garanties dat de kwaliteit van de besluitvorming ook hoog wordt zijn echter niet gegeven. Zo'n besluitvorming verwacht veel van de actieve burger, maar wanneer de verantwoordelijkheid komt te liggen bij de gemeenten, blijft de belang van de burger waarschijnlijk nogal eens ondergeschikt! (Natuur en Milieu, november 1997)

MILIEU RONDOM

Internationaal Natuurpark Stuwwal Nijmegen-Kleef

De ontwikkeling van een groot natuurlijk boscomplex

De afgelopen 25 jaar is de natuur in de bossen in en rond Groesbeek veranderd, zowel in positieve als in negatieve zin. Positief is dat in veel van die bossen het beheer is veranderd, zodat ze een wat meer natuurlijker uiterlijk hebben gekregen. Negatief is dat door milieuvervuiling de bossen veel geleden hebben. Ook de toegenomen recreatiedruk heeft een negatieve uitstraling op de natuur gehad. Toch kan recreatie een stimulans vormen voor de ontwikkeling van een bijzonder bosgebied. Zo'n bijzonder bosgebied zou bijvoorbeeld kunnen zijn: het Internationaal Natuurpark Stuwwallen Nijmegen-Kleef. In dit artikel zal het idee om zo'n natuurpark op te richten toegelicht worden. Tevens zal er een beeld geschetst worden van hoe het natuurpark eruit zou kunnen zien. Dit artikel is niet bedoeld om een uitgewerkt plan te presenteren, maar slechts de discussie erover aan te zwengelen, zodat er misschien de komende 25 jaar met de realisatie ervan begonnen kan worden.

Groesbeek, of beter de stuwwal die Groesbeek omgeeft, is rijk gezegend met bossen. In totaal ligt er meer dan 8.000 ha min of meer aaneengesloten bosgebied. Dit is voor Nederlandse begrippen enorm; alleen op de Veluwe vinden we meer aaneengesloten bos.

Hoewel het bosgebied een geheel vormt, zijn de eigendomsrechten en daarmee het beheer sterk versnipperd. Er zijn wel 8 verschillende instanties eigenaar die óf in de natuurbescher-

mingshoek zitten óf tot de overheid behoren. Daarnaast zijn er nog diverse particulieren of andere instanties, die kleinere of grotere stukken in bezit hebben. In onderstaande tabel zijn de diverse bosgebieden en hun eigenaren aangegeven.

Verandering van beheer merkbaar

Bij de meeste grote boscijzen, zoals Vereniging Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, heeft zich de afgelopen decennia een omslag voorgedaan wat betreft het beheer van de bossen. Waren de bossen voorheen voornamelijk bedoeld voor de produktie van hout met daarnaast een recreatieve waarde, tegenwoordig hebben bossen ook een natuurwaarde gekregen en is beheer om die waarde te vergroten gangbaar geworden. Zo laat men geen kapvlakten meer ontstaan en krijgen struiken en loofbomen in veel percelen de kans te groeien. De tijd van donkere, eentonige naaldbossen, waarin niet veel leven mogelijk is, is voorbij. Ze gaan hun overheersende rol verliezen en worden langzaam teruggedrongen. Niet al het dode hout wordt opgeruimd, maar op diverse plekken blijven omgevallen bomen liggen, zodat ze de belangrijke functie die zij hebben voor paddestoelen, geleedpotigen, vogels, zoogdieren en de verjonging van het bos, kunnen vervullen. Er zijn zelfs stukken bos waarin de natuur helemaal zijn gang kan gaan, zoals in het Kraaiendal in het Groesbeeks Bos. Men wil daar het Wintereiken-Beukenbos dat daar van nature groeit, weer terugkrijgen. In bossen die natuurreservaat zijn, zoals de Duivelsberg en de Jansberg is dat natuurlijk beheer al in grotere mate het geval. Zelfs bij een

Bosgebied	grootte	eigenaar
Reichswald	ca. 5.000 ha	Staatliches Forstamt Kleve
Sint Jansberg	311 ha	Vereniging Natuurmonumenten
Mookerheide	231 ha	Vereniging Natuurmonumenten
Herrendal	31 ha	Gem. Mook en Middelaar
Mookerschans	83 ha	Gem. Mook en Middelaar
Boswachterij Groesbeek	865 ha	Staatsbosbeheer
Maldens Vlak	72 ha	Gem. Heumen
Heumensoord	530 ha	Gem. Nijmegen
Nederrijk	233 ha	AMEV Levensverzekering NV
Vier Perken en Westerveerwijk	115 ha	Gemeente Nijmegen
Duivelsberg	125 ha	Staatsbosbeheer
Heerlijkheid Beek	49 ha	Gem. Ubbergen
Hengstdal	4 ha	Vereniging Natuurmonumenten
Dekkerswald		
Mariënboom		
De Driekant (voorheen Ons Erf)		
Heilig Landstichting		
Afrika museum		

produktiebos bij uitstek, zoals het uitgestrekte Reichswald met zijn eentonige sparrbossen, is een kentering in het beheer merkbaar. Ook hier lijkt het natuurlijker bosbeheer zoals dat aan Nederlandse zijde ingang vindt, opgemerkt te zijn en navolging te hebben.

Bij de eigenaren van kleine bospercelen, zoals bijvoorbeeld in het Nederrijk spelen produktiedoeleinden nog een hoofdrol.

Eigen karakteristieke bossen behouden

Dan hebben de diverse bossen ook nog hun eigen kwaliteiten.

Zo wordt het Reichswald gekenmerkt door zijn uitgestrektheid en rust. Hoewel de meeste percelen uit donker naaldbos bestaan, zijn er ook stukken te vinden die veel interessanter zijn. Er zijn percelen waar oude eiken en beuken domineren, er zijn beukenbossen en eikenbossen. De oudere Grove dennenbossen huisvesten vaak ook een interessante flora en fauna. Het Reichswald is omheind en er is een wildstand die bestaat uit wilde zwijnen, reeën en edelherten.

De Jansberg en Duivelsberg zijn natuurreservaten, waar natuurbeheer nagestreefd wordt. We kunnen hier nog fraaie, bijna natuurlijke loofbossen aantreffen: van Berken-eikenbossen boven op de heuvels, Beukenbossen op de hellingen tot Haagbeukenbossen en Elzenbronbossen beneden aan de helling.

De Mookerheide en de Heumense Schans worden gekenmerkt door heidevelden, die helaas last hebben van vergrassing.

Het Groesbeekse Bos kent enkele fraaie loofboscomplexen bij het Kraaiendal, Heselenberg en de Wolfsberg. Daarnaast heeft het een heideveld: de Mulderskop. Een groot deel van deze heide is geplagd, waardoor de heide weer goed teruggekomen is.

Struikheide

Het Maldens vlak is bekend vanwege zijn zweefvliegveld. Men heeft hier onlangs de randen van het vliegveld geplagd om heide-ontwikkeling te bevorderen. Ook het Heumensoord heeft een flink heideveld. Helaas wordt de ontwikkeling hiervan ernstig belemmerd door de kampementen die hier ten behoeve van de vierdaagse jaarlijks opgericht worden.

Dekkerswald bestaat grotendeels uit naaldbos. Het is omheind ten behoeve van het wild; wilde zwijnen, reeën en edelherten.

Het Nederrijk is bijzonder vanwege de grote hoogteverschillen die we hier aantreffen.

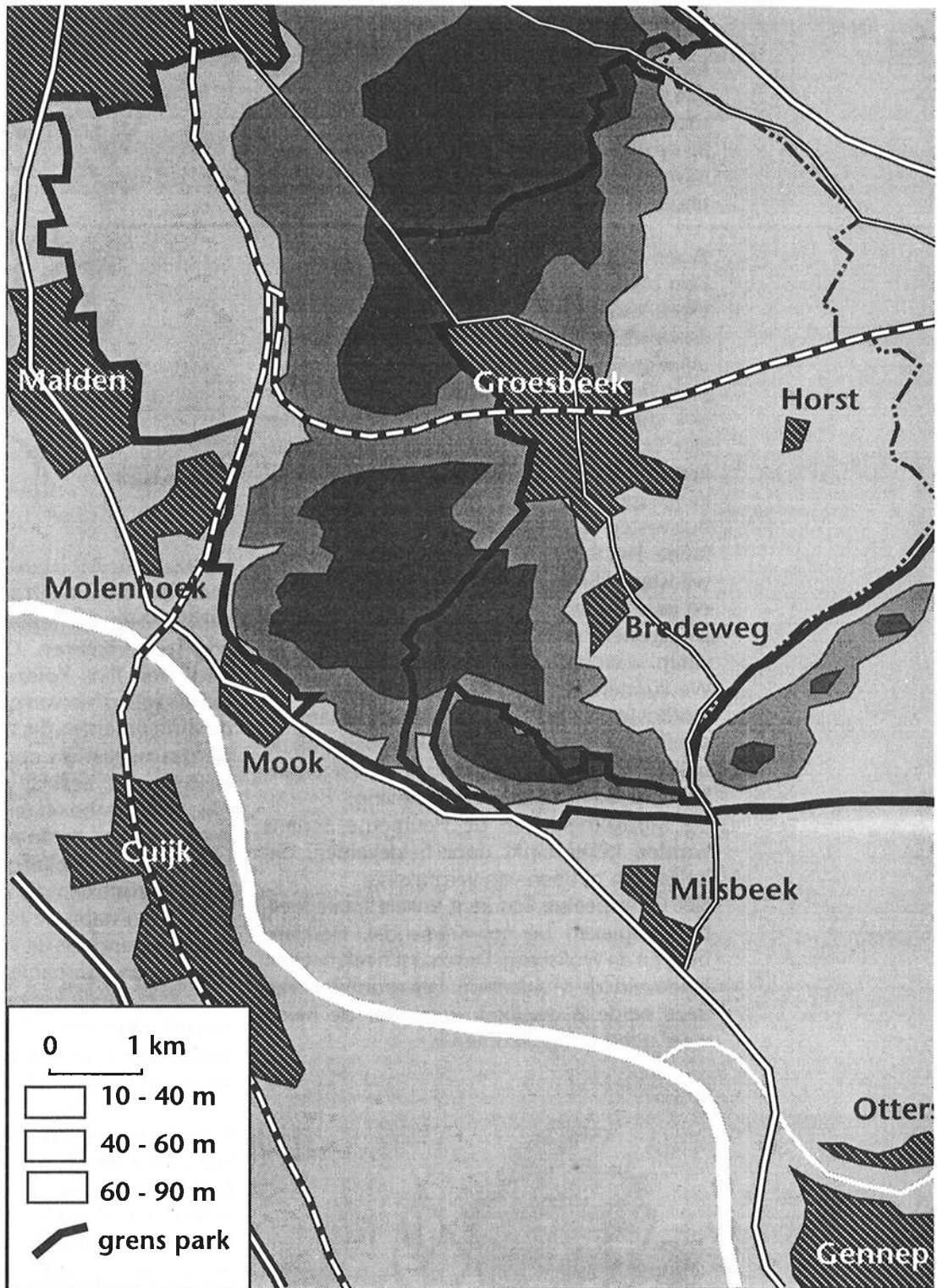
De bossen nabij de Heilig Landstichting bestaan grotendeels uit loofhout. Het zijn eikenbossen van voornamelijk nog jonge bomen. Zij zullen als de bomen niet gekapt worden vanzelf uitgroeien tot interessante bossen. De bossen van Mariënbosch zijn interessant vanwege het voorkomen van flinke beuken.

Internationaal natuurpark?

Het plan is om de tendens naar een natuurlijk bosbeheer te bevorderen en het gehele boscomplex bij elkaar te voegen tot een natuurgebied van internationale allure. Het zou het eerste internationale natuurpark van Europa kunnen worden: het "Internationaal Natuurpark Stuwwal Nijmegen-Kleef"; misschien is kortweg "Internationaal Natuurpark Stuwwal" wel een goede naam. Dit hele gebied zou een natuurlijk beheer moeten krijgen, met hooguit aan de randen nog produktiebos. Voorts is het belangrijk dat de specifieke kwaliteiten van de diverse bossen gebruikt worden om ze verder te ontwikkelen. De waarde en omvang van dit gebied zou nog vergroot kunnen worden door bepaalde gebieden die grenzen aan het boscomplex erin op te nemen. Zo zou in Duitsland

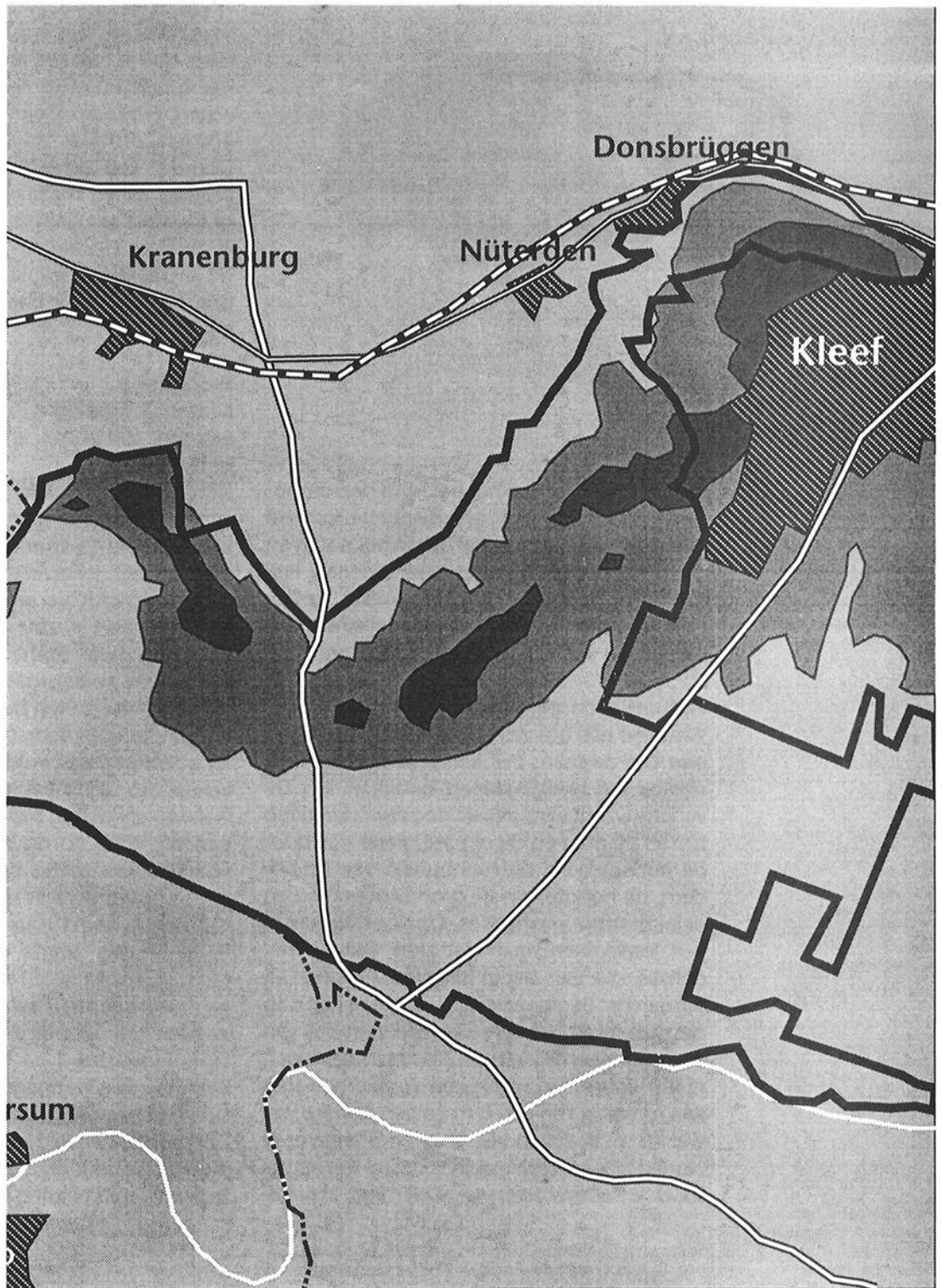

Beuk

het stroomgebied van de Niers, dat grenst aan het Reichswald, erbij getrokken dienen te worden. Ook zou op Nederlands grondgebied een strook bij de Milsbeek, die grenst aan het Reichswald, toegevoegd dienen te worden. Honderd jaar geleden lag hier nog een groot natuurgebied: Het Koningsven. Dit Koningsven zou weer in ere hersteld moeten worden. Ook zou bekeken dienen te worden of landbouwpercelen, die nu in het Nederrijk in het bos liggen, opgekocht kunnen worden

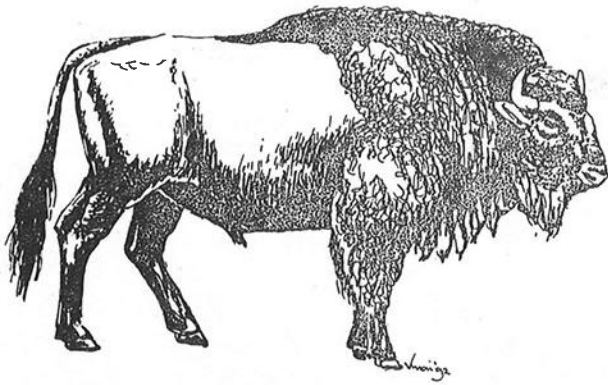
om ze als heide of grasland toe te voegen aan het omringende bos. Deze percelen versnipperen momenteel het bosgebied en ze zijn vanuit landbouwkundig oogpunt niet erg interessant meer, omdat intensivering op die plaatsen vanuit milieu-oogpunt niet of nauwelijks meer mogelijk is. Tenslotte zou ook verbinding met De Bruuk overwogen kunnen worden en er zou gekeken moeten worden hoe een verbinding met een ander toekomstig natuurgebied, de rivieruiterwaarden, gelegd kan worden.

Toevoeging van deze (natte) gebieden aan het natuurpark zou de waarde ervan sterk doen toenemen.

Natuurpark dient ook wild te herbergen. Belangrijk voor de ontwikkeling van de natuur in het natuurpark is niet alleen een natuurlijk beheer, maar ook de aanwezigheid van groot wild. Wilde zwijnen, herten en reeën onderhouden het bos ook. Zij brengen met hun activiteit structuur aan in het bos. Zo kunnen

op plaatsen waar wilde zwijnen lopen, bomen en struiken makkelijker kiemen. Aan de andere kant zorgt de vraat van het vegetarische wild ervoor dat de natuurlijke verjonging van de bomen enigszins geremd wordt. Er ontstaat daardoor een wat opener bos. Hierdoor valt er meer licht op de bodem, wat een weelderige ondergroei tot gevolg heeft. Omdat daardoor het voedselaanbod voor het wild groter wordt, kan de wildstand toenemen. Dieren als Wisent, een Europese bizonsoort die in de oerbossen van Bialowieza (Oost-Polen)

Wisent

nog leven, vervullen ook een belangrijke functie als beheerder van het bos. Om deze imposante, maar ook schuwe dieren te kunnen laten leven in het bos, heb je ruimte nodig en dat is nu precies wat het Internationaal Natuurpark Stuwwallen te bieden heeft. Er zou zelfs plaats kunnen zijn voor een kleine troep wolven en een kleine populatie lynxen.

Natuurlijk en gevarieerd bos

Wanneer een bos zich zonder al te veel ingrepen van de mens zelf kan ontwikkelen, ontstaat er een zeer gevarieerd natuurlijk bos. De variatie wordt veroorzaakt door wisselwerking tussen planten en dieren zelf, maar ook door de bodemsoort, de vochtigheid van de bodem, de hoogte van de grondwaterstand en de ouderdom van het bos. Op den duur kan er een loofbos ontstaan dat sterk lijkt op het oerbos, zoals we dat in Bialowieza kennen en dat aan het begin van onze jaartelling hier nog gestaan moet hebben. Een vrij open bos van zeer gevarieerde leeftijdsopbouw, waar regelmatig enorme woudreuzen voorkomen met een omvang van wel 8 m en een hoogte van wel 40 m. Er zullen veel soorten bomen in te vinden zijn en veel kruiden. Vooral het aantal soorten paddestoelen zal enorm zijn. In Bialo-

wieza overschrijdt dat de 1000.

Maar ook als het bos nog geen honderden jaren oud is, zal het al heel aantrekkelijk zijn. Het bos is nu al op veel plaatsen de moeite waard. Er zijn nu al plekken met bomen tussen 100 en 200 jaar en soms zelfs nog ouder. Doordat kap achterwege blijft, worden die plekken alleen maar mooier. Daarnaast kunnen we het resultaat van zo'n 20 jaar natuurlijker beheer al waarnemen op De Duivelsberg, De Jansberg en veel plaatsen in het Groesbeeks Bos. De variatie is daar al duidelijk toegenomen.

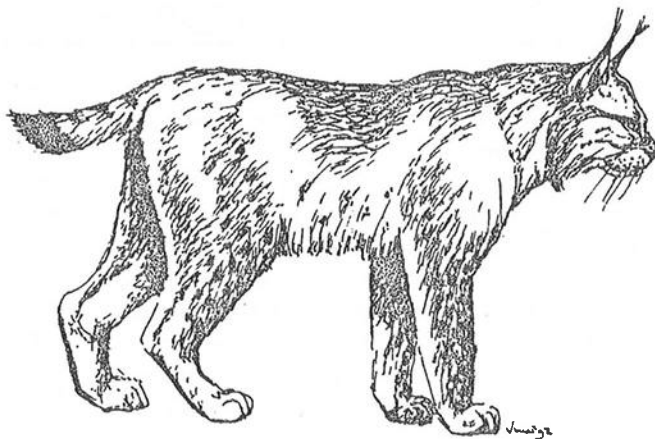
Problemen

Natuurlijk moeten er ook problemen opgelost worden. We zullen er enkele de revue laten passeren.

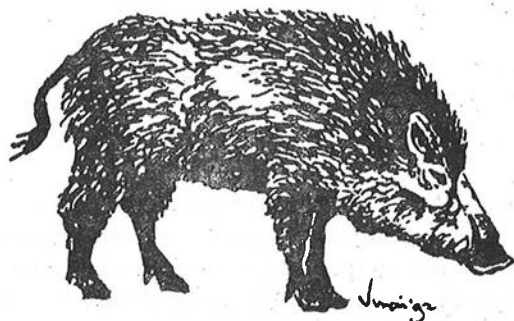
Schade door het wild aan de omgeving. Om eventuele schade aan het omringende landbouwgebied te voorkomen zou het hele gebied van een wildraster voorzien moeten worden. Aangezien hier wat het Reichswald betreft al in voorzien is, zou alleen het Nederlandse deel nog maar omheind dienen te worden. Wildrasters op doorgaande wegen zouden het verkeer niet kunnen belemmeren.

Wegen kunnen voor dieren barrières vormen en botsingen met wild kunnen schade berokkenen. Nu valt het aantal wegen dat de stuwwal doorsnijdt nog mee en er zijn geen snelwegen bij, zoals op de Veluwe. Toch heeft het voorkeur om zoveel mogelijk het doorgaand gemotoriseerd verkeer te beperken (afsluiten van bijvoorbeeld Heumense Baan-Rijlaan) en indien nodig aparte overgangen voor wild (zgn. "Cerviducten") te creëren (bijvoorbeeld Nijmeegse Baan). Nieuw aan te leggen wegen zouden niet door de stuwwal dienen te lopen, maar eromheen.

Recreatie kan wanneer dit massaal gaat optreden een negatieve uitwerking hebben op het bos. Vooral het wild kan er last van hebben. Nu is de recreatiedruk zeer verschillend. Nabij grote plaatsen als Nijmegen en Kleef is die druk erg

Lynx

Everzwijn

groot, grote delen van het Reichswald zijn nog erg rustig. Je komt er zelfs in het weekend vaak geen kip tegen. Die recreatiedruk is niet helemaal te voorkomen, maar kan op diverse manieren in banen geleid worden. Eén manier is om rustgebieden te creëren, waar mensen niet in mogen komen. Een andere manier is om in bepaalde gebieden het padennet minder dicht te maken. Vierkante blokken, omgeven door paden, zouden opgeheven kunnen worden en vervangen door een paar kronkelpaden. Op plaatsen waar je de mensen juist wilt concentreren, zoals aan de randen van het bos, zou het padennet wat kronkeliger en fijnmaziger gemaakt moeten worden en kunnen recreatiefaciliteiten (cafés, bezoekerscentra e.d.) aangelegd worden.

Door het gehele gebied zouden een paar lange-afstandpaden kunnen lopen, waarlangs ook enkele overnachtingsmogelijkheden gebouwd zouden kunnen worden. Deze plaatsen zouden kunnen dienen om "woudexpedities" onder begeleiding of op eigen gelegenheid mogelijk te maken.

Wilde dieren, met name als dat gaat om grote dieren als wisent en wild zwijn of roofdieren als wolf en lynx, boezemen veel mensen angst in. Ze zijn bang aangevallen te worden. In de praktijk is deze angst ongegrond. Lynxen, wolven en wisenten zijn bijzonder schuw. Ook een wild zwijn laat zich niet snel dicht benaderen. Het geven van goede voorlichting omtrent gevaren en hoe die te voorkomen, is belangrijk.

Milieuproblemen zijn er ook. Door met name de 'zure regen' heeft het bos veel te lijden. Bomen, paddestoelen en korstmossen verliezen hun vitaliteit. Vogels dreigen door gebrek aan kalk geen eierschalen meer te kunnen maken. Bramen en grassen overwoekeren door de aanvoer van ammoniak de oorspronkelijke kruid- en moslaag. Poelen verzuren en het leven erin sterft (Koepel). Dit probleem zal serieus ter hand genomen dienen te worden, anders zal zij de ontwikkeling tot een natuurlijk bos op de stuwwal grondig kunnen belemmeren. Nu al hebben de bossen en heidevelden sterk te leiden onder de verzuring.

Voordelen

Aan de realisatie van het "Internationaal Natuurpark Stuwwal" zitten ook voordelen. Zo zal het een belangrijk recreatief object worden, dat door veel wandel- en natuurliefhebbers bezocht zal worden. Dit type recreatie, dat de laatste 15 jaar al sterk is toegenomen, is in de regel natuurvriendelijk en wil dat ook zijn. Dat betekent dat deze bezoekers geen prijs stellen op grootschalige accommodatiecomplexen en dat zij het op prijs stellen als er bij de inrichting en exploitatie rekening gehouden wordt met milieu, natuur en landschap. Zo snijdt het mes aan twee kanten. De (natuur)recreant- en reiziger is gebaat bij een indrukwekkende natuur en de natuur levert geld op. Vooral voor Groesbeek, dat als een spin midden in het web van het internationaal natuurpark ligt, zal het economische voordeel groot zijn.

Lange weg te gaan

Voordat realisatie van dit plan kan plaatsvinden, is er een lange weg te gaan. De beseizenaars zullen bij elkaar gebracht moeten worden en getracht moet worden ze op één lijn te krijgen. Als dat lukt, moet er een juridisch kader geschapen worden. De Rijksoverheid dient accoord te gaan, daar nu het houden van wild in de Nederlandse stuwwalbossen verboden is en omdat zij bij de bossen, die haar eigendom zijn, houtopbrengsten vaststelt. Het recreatieschap en de Euregio dienen achter het idee te staan. Bestuurders en planologen moeten een concreet plan maken, waarin aangegeven wordt hoe het gebied eruit zal moeten zien (waar wel natuur zijn gang laten gaan, waar minder of niet, welke voorzieningen en waar, padennet etc.) en ecologen zullen moeten bepalen welke ingrepen moeten plaatsvinden om de ontwikkeling naar natuurlijk bos mogelijk te maken of te bespoedigen. Kortom, er moet nog een hoop nagedacht en gepraat worden. Het zal wel nog heel veel jaren duren voordat, als plan het levensvatbaar blijkt, de uitvoering ervan begint. Wat dat betreft zal het te vergelijken zijn met één van de grote infrastructurele werken. Misschien over 25 jaar?

Henny Brinkhof

Ingezonden brief

Aan de redactie van het Groesbeeks Milieujournaal.

Bij deze wil ik namens de medewerkers van Boswachterij Groesbeek reageren op uw naschrift, naar aanleiding van de ingezonden brief van 3 maart 1997 van Maria Montauban.

Wij hebben geen behoefte meer om op de halve en hele onwaarheden die in deze brief staan te reageren. De discussie hierover met Maria Montauban is voor ons gesloten.

Waar wij ons echter zeer over verbazen en aan ergeren, is uw reactie in het naschrift over wat volgens u de gevolgen voor het Groesbeekse bos zijn voor het vertrek van Harrie Woesthuis.

U wekt hier mee de suggestie alsof het beleid bij het Staatsbosbeheer slechts van één persoon afhankelijk zou zijn.

Juist bij u als redactie moet het toch bekend zijn, mede door de aanwezigheid bij het WMG van deskundigen uit div geledingen.

Dat het beheer van terreinen in eigendom bij het Staatsbosbeheer voor minimaal 10 jaar is vastgelegd in door de Directeur van het Staatsbosbeheer vastgestelde beheersplannen. Door deze constructie kan het uit te voeren beleid niet van één persoon afhankelijk zijn.

Uw wachten op een enthousiaste opvolger voor Harrie Woesthuis is dan ook volkomen onterecht, en plaatst de inzet van de nog aanwezige medewerkers om het vastgelegde beleid zo goed mogelijk uit te voeren, hiermee willens en wetens in een kwaad daglicht.

Gaarne zie ik deze reactie mede namens de medewerkers van Boswachterij Groesbeek, als ingezonden brief in het volgende milieujournaal geplaatst.

Jan Meesters
Opzichter Rijk van Nijmegen Zuid.

Naschrift

Natuurlijk weten wij dat een beheersplan niet door één persoon geschreven wordt en dat een team van deskundigen zich daarmee bezig houdt. Wij nemen aan dat daarbij de terreinbeheerders niet vergeten worden. Harrie Woesthuis was zo'n beheerder. Hij heeft zich altijd sterk ingezet voor een natuurlijk bosbeheer. Daartoe deed hij ook allerlei onderzoek, zoals het inventariseren van flora en fauna in het Groesbeeks Bos. Hij was een enthousiaste rondleider die vaak excursies hield voor basisscholen en heeft ook jarenlang de kindercursus van de WMG georganiseerd. Zijn voorganger wijlen boswachter Derksen uit Heumen had dat ook.

Wij weten dat Harrie bij het opstellen van een beheersplan probeerde het beste er voor de natuur uit te halen. Andere medewerkers hadden en hebben misschien meer affiniteit met houtproductie of recreatie. Dat mag natuurlijk, maar de WMG staat nu eenmaal aan de kant van natuurbelangen, dus zonder anderen willens en wetens in een kwaad daglicht te willen zetten, wachten wij nog steeds op een goede opvolger van Harrie Woesthuis.

Natuurgedicht

HET DOODE GAAIKE

Daar treurde een vinkje bij haar gaaïke dood,
 En sprak: "Kunt gij uw wieken niet bewegen,
 Kunt gij niet staan? Nooit hebt ge zóo gezwegen
 Gij zijt mijn gaaïke niet, dat vroolijk float!

Dit is geen vogel meer: hij schijnt ontbloot
 Van wenschen, en zoo rustig neêrgezegen,
 Alsof hij, wat hij wenschte, had verkregen,
 En of hij lang-gehoopt geluk genoot."

- "Dood" (sprak een oude raaf) "is uw genoot:
 Nooit kust hij meer, nooit hoort ge meer zijn zangen." -
 Toen schreide 't vinkje: haar gemis was groot

"Dank, hadt gij lief! 't geluk heeft hij ontvangen,"
 (Zei de ander), "leven en verlangen vlood:
 Gelukkig is, wie niets heeft te verlangen."

Jacques Perk, (1859-1881)
 Uit: "Gedichten";
 Uitgegeven in 1907 door Willem Kloos

De vorige keer stonden we op de Zevendalse Baan een zandweg met een fraaie houtwal ernaast en met een schitterend vergezicht, bij helder weer tot in Elten. De heer Theun van Grinsven had het dit keer bij het juiste einde.

Deze keer staan we weer op een hoog punt op de stuwwal, zo'n 60 m NAP. Deze plek zou er over 25 jaar, in het jaar 2023 als volgt kunnen uitzien, als het idee van het internationaal Natuurpark Stuwwal Nijmegen - Kleef realiteit zou worden.

We bevinden ons in een verblijfsaccommodatie. Een groep reizigers uit Engeland kijkt door verrekijkers naar buiten. Zij kijken naar een groep vogels die zich in de ochtendschemering op het heideveld ophoudt. Het zijn baltsende korhoenders. De fraai blauwgekleurde mannetjes pronken met hun uitgespreide staartveren en dansen om elkaar heen.

Het heide perceel ziet er nog eender uit als 25 jaar eerder op de zuidflank van een heuvel, die zijn naam te danken heeft aan die vogels. Toen was het heideveld sterk vergrast en de korhoenders waren allang verdwenen. Sindsdien is door overheidsmaatregelen de verzuring sterk teruggedrongen. De heide heeft zich fraai hersteld en ook de bijbehorende fauna zoals de korhoenders zijn weer teruggekeerd. Dat geldt ook voor de Roodborsttapuit en de Grauwe Klauwier. De mysterieuze Nachtzwaluw is nooit helemaal weggeweest, maar de afgelopen decennia flink toegenomen.

Vanuit de accommodatie is het uitzicht over het heideveld bijzonder fraai. Bij helder weer kun je ver buiten de grenzen van het park kijken en de Maas als een glinsterend lint in het half-open cultuurlandschap zien liggen.

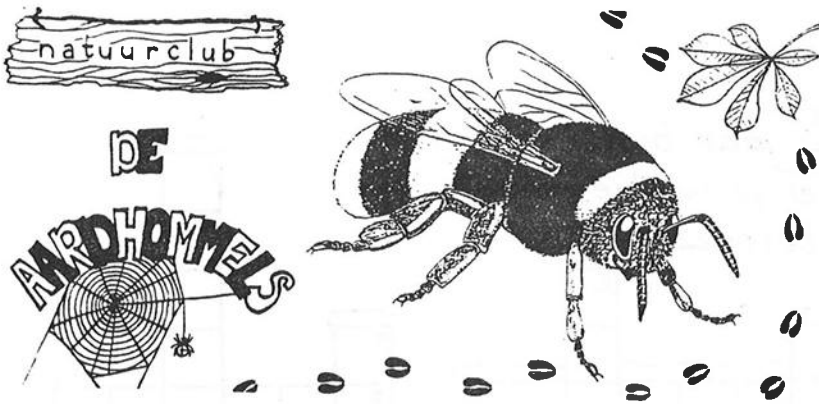
Links van het heideveld zien we een bosrand met forse ruwe berken. Ze zijn aan het eind van hun leven en worden overvleugeld door eiken. Ook aan de rechterzijde wordt het heideveld omzoomd door bos. Hier zien we flinke eiken staan in een overigens vrij open bos. Wilde zwijnen en ander wild zijn verantwoordelijk voor het opeen karakter van het bos.

Plotseling ontstaat er opschudding bij de buitenlandse natuurliefhebbers. Er zijn vanuit de

WIE KENT GROESBEEK

bosrand enkele dieren de heide opgelopen. Het zijn enorme dieren: Wisenten, 5 koeien en drie kalveren. Behoedzaam beginnen deze enorme grazers aan de oversteek. Af en toe grazen ze een polletje gras weg. 20 jaar geleden is een groep van 20 dieren vanuit Polen geïntroduceerd in het natuurpark, nadat de soort zo'n 2000 jaar eerder hier al uitgestorven was. Dit maal doen ze het goed en de populatie is gegroeid tot meer dan 110 dieren. Het zijn schuwe dieren, die je niet al te snel te zien krijgt. Als de dieren twee minuten later weer het bos inlopen en uit zicht verdwijnen, meldt zich een gids. De groep Engelsen gaat een vier daagse wandeling maken, die eindigt in Kleef. Onderweg verblijven ze andere accommodaties die her en der in het natuurpark en daarbuiten te vinden zijn. De gids vertelt dat zij een dag eerder in het Kraaiendal sporen heeft gezien van een Lynx, een katachtige die pas 10 jaar geleden opnieuw uitgezet is. Het dier had een ree gevangen. De groep zal vandaag via het Kraaiendal en de Heumense Schans en de Mookerheide en de Jansberg naar het Koningsven lopen. Onderweg hopen ze nog wilde zwijnen te zien, wat edelherten, roofvogels als Boomvalk en Rode Wouw en diverse soorten spechten. Ze hebben net de accommodatie verlaten als een Zwarte Specht met een luid cru-cru-cru over het heideveld wegvliegt.

Dit was het voor deze keer. Oplossingen opsturen naar Henny Brinkhof, Binnenveld 31, 6562 ZW Groesbeek.

25 jaar WMG = 25 jaar jeugd-natuureducatie

Het is al weer 25 jaar geleden dat Sjef Reichgelt mij benaderde om mee te helpen met de jeugdnatuurcursus. Hier liggen dus de wortels van de latere natuurclub "de Aardhommels".

Ik heb dacht ik uiteindelijk maar één keer meegeholpen, met het project "dieren in en om het huis". Door drukke werkzaamheden (Trouwen, huisje, boompje, beestje) is de WMG toen uit beeld verdwenen. Pas toen mijn eigen kinderen meededen aan de natuurcursus "waar ik woon" kwam ik weer in contact met de WMG. De jaarlijks terugkerende cursus "waar ik woon" was een groot succes. Er hebben in de loop der jaren vele mensen de kar van deze cursus getrokken, zoals Sjef Reichgelt, boswachter Harrie Woesthuis, Hans ten Kortenaar, Toine de Jong en Marije Heijmans.

Nadat de Heemtuin in Groesbeek dicht ging (daar heb ik heel veel vrije uren in zitten), heb ik nog een jaar meegewerkt aan de natuurcursus. Maar ook de natuurcursus hield op. Henk Heijmans, Peter Alblas (die ik leerde kennen in de Heemtuin) en ik, hebben toen het plan opgepakt om een permanente jeugdclub op te richten. Een locatie was snel gevonden: het ontmoetingcentrum van de oude Heemtuin. Mijn zoon Raymond sloot zich bij ons aan en later (na het overlijden van Henk Heijmans) nog Peter Megens en Niek Willems.

Op de eerste keer natuurclub "het Aardhuis" (de naam onstond door de half ondergrondse

ligging van het ontmoetingscentrum) verschenen 35 kinderen, dat was even schrikken! Later hebben we meestal steeds met ongeveer 20 kinderen gedraaid, wat we nu eigenlijk nog doen.

Doordat Peter Alblas, één van de gangmakers, ging verhuizen en Raymond op kamers ging wonen in Wageningen, en ook omdat we de garantie voor een langdurig verblijf in het Aardhuis niet meer hadden, besloten we te stoppen. Vreemd genoeg is dit besluit de natuurclub in zijn huidige vorm zeer ten goede gekomen. Het bestuur van de WMG ondernam actie en in samenwerking met de gemeente Groesbeek, hebben we een oud klaslokaal van de school "de Sionsheuvel" gekregen als nieuwe huisvesting.

Jan v.d. Valk kwam er bij als leiding en Sjaak Thijssen als hulpleiding. Ook Niek deed nog mee en Raymond besloot ondanks de grote afstand om samen met Anne Rottink toch elke 4 weken mee te draaien. Dat is inmiddels wat vaker geworden en ook het maken van de werkbladen (wat immers uitstekend op afstand kan gebeuren) is bij Raymond en Anne in goede handen.

De naam Aardhuis moest natuurlijk veranderen, al snel werd besloten de vernieuwde natuurclub "de Aardhommels" te noemen (hommels mogen zich immers verheugen op een zeer grote belangstelling onder de kinderen, en het "aard" is een terugverwijzing naar de vroegere natuurclub). Onder grote belangstelling is ons nieuwe Hommelhol het afgelopen voorjaar geopend.

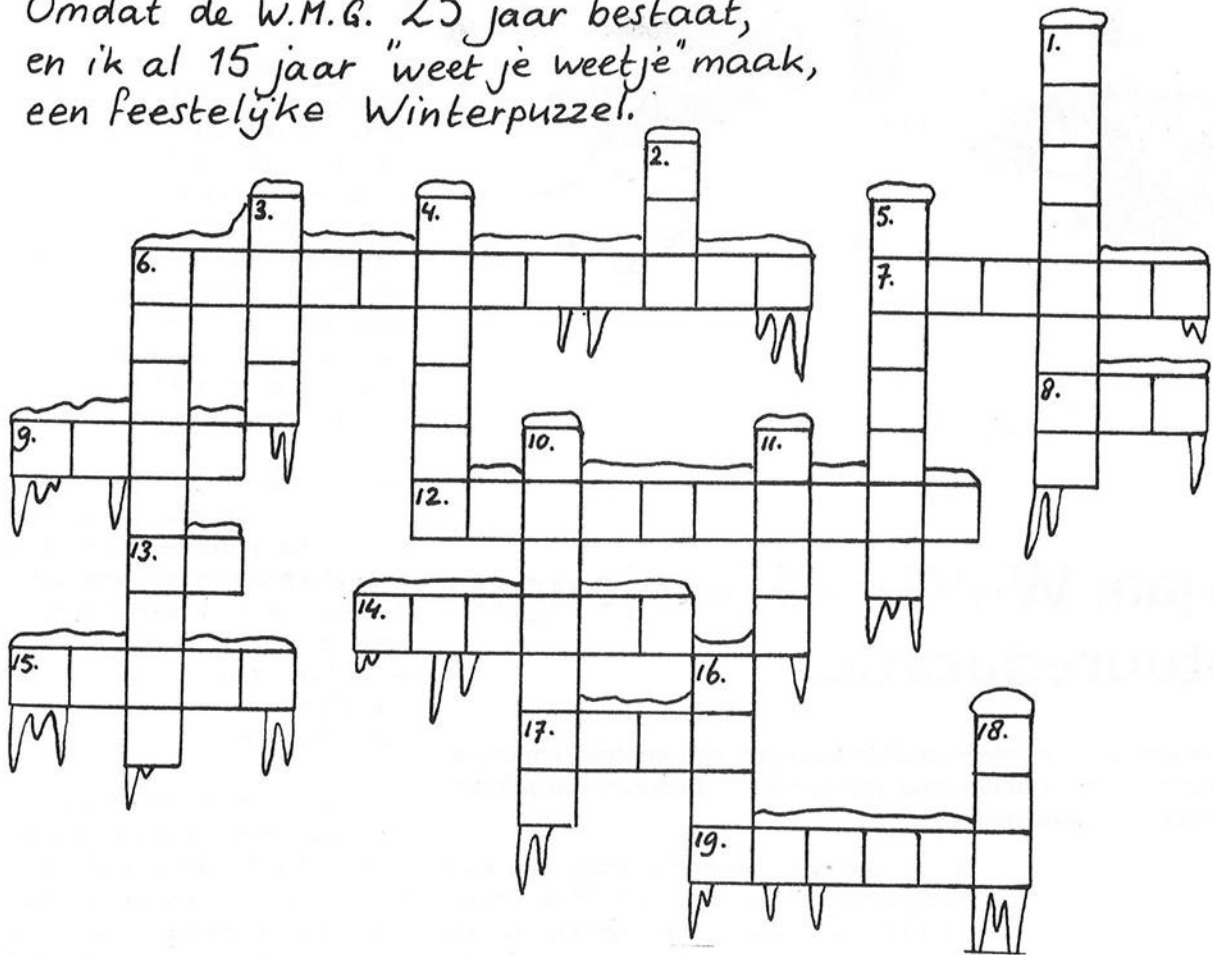
Onze doelstelling is om samen met de kinderen de natuur verantwoord te beleven. Dit kan bijvoorbeeld zijn: vissen met netjes in de sloot, hommels en vlinders vangen en bestuderen (en natuurlijk ook weer loslaten), knotten en schoonmaken in de Foeperpot, zagen in de spoorkuil of op de Galgenhei en nestkastjes en voederplankjes maken en ophangen. Regelmatig zijn er ook excursies: naar de boer, naar de champignonkweker, naar Dekkerswald. We kunnen telkens weer rekenen op een gastvrij onthaal.

De natuurclub is er om de 2 weken op zaterdagochtend van 9 tot 12. Als er kinderen zijn die bij het lezen van dit stuk denken "ik zou wel eens een keer mee willen doen" dan kunnen ze mij bellen.

Henk Klaassen
024-3975088

Weet je weetje

Omdat de W.M.G. 25 jaar bestaat, en ik al 15 jaar "weet je weetje" maak, een feestelijke Winterpuzzel.

Horizontaal

Vertikaal

6. In de winter bloeit dit kleine witte bloempje vaak al.
7. Bast van bomen.
8. Wit laagje op daken en takken.
9. Staat naast de as in de stal.
12. Dikke wortel voor de hutspot.
13. Staat naast de ezel.
14. Dit doen veel dieren de hele winter.
15. Deze naaldboom verliest zijn naalden.
17. Stekelig diertje, rolt zich op voor winterslaap.
19. Het schuiven van ijs.

1. Deze pluimstaart legt wintervoorraadjes aan.
2. Gat in het ijs.
3. Vacht.
4. Eén hiervan maakt nog geen lente.
5. Bloeit op ruiten bij strenge vorst.
6. Stekelige struik met in het voorjaar witte bloesem en in het najaar donkerblauwe bessen.
10. Hier komen in de lente nieuwe blaadjes uit.
11. kerstboom.
16. Stukje sneeuw.
18. Grove naaldboom.

